

**SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI MACE
„MULTI-LEVEL PROCESSES OF INTEGRATION
AND DISINTEGRATION” W BERLINIE**

Sławomir Kalinowski

Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu

Z inicjatywy Instytutu Rozwoju Rolnictwa w Europie Środkowej i Wschodniej w Leibniz (IAMO), Instytutu Rolnictwa, Gospodarki i Nauk Społecznych Uniwersytetu Humboldta w Berlinie oraz Rady Tropikalnych i Subtropikalnych Badań Rolniczych (ATSAR), w dniach 14 i 15 stycznia 2009 roku, w ramach Trzeciego Zielonego Tygodnia, odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa *Modern Agriculture in Central and Eastern Europe (MACE)* pt. „Multi-level Processes of Integration and Disintegration”. W Międzynarodowym Centrum Kongresowym (ICC) w Berlinie spotkali się przedstawiciele świata nauki z krajów wschodniej i centralnej Europy, a także krajów azjatyckich i afrykańskich, m.in. Bangladeszu, Mongolii, Gambii i innych.

Konferencja, zorganizowana w ramach programu Marie-Curie, miała na celu stworzenie forum doświadczeń młodych naukowców oraz czołowych badaczy, zajmujących się problematyką procesów integracji i dezintegracji w krajach Europy Środkowo-Wschodniej w różnych sektorach gospodarki, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich. Jednym z ważniejszych zadań, jakie postawili przed sobą organizatorzy, była możliwość skorzystania przez młodych pracowników nauki z doświadczeń, wiedzy i metod sprawdzonych w innowacyjnych badaniach, prowadzonych przez naukowców z długoletnim stażem. W ramach prowadzonych dyskusji omawiano kierunki i bariery zmian, a także wpływy i wzorce transformacji w poszczególnych krajach. Szczegółowa tematyka badań zawierała się w następujących zagadnieniach:

- zmiany krajobrazu ekologicznego oraz starania na rzecz transgranicznej ochrony bioróżnorodności,
- rozszerzenie UE i integracja na rynkach międzynarodowych,
- wielofunkcyjność rolnictwa,

- wielopoziomowe zarządzanie oraz instytucjonalne możliwości jego wdrażania i zastosowania,
- rozwój obszarów wiejskich, ubóstwo, migracje i różnorodność kulturowa.

Chcąc zwiększyć możliwość dyskusji i wymiany poglądów na tematy interesujące poszczególnych dyskutantów, całość poruszanych na konferencji zagadnień podzielono na 10 bloków tematycznych. Formuła zastosowana w każdej z grup pozwoliła na przedstawienie przez młodych naukowców samodzielnie prowadzonych badań, a następnie skonfrontowanie ich z wiedzą rówieśników oraz ukierunkowanie przez grupę ekspertów i profesorów z uczelni z całej Europy. Z uwagi na dużą liczbę nadesłanych artykułów, część z nich została zaprezentowana w drugim dniu konferencji za pomocą posterów i krótkich kilkuminutowych wystąpień, w trakcie których w sposób syntetyczny przedstawiono problemy współczesnego rolnictwa, obszarów wiejskich oraz gospodarki żywnościowej.

W pierwszym bloku tematycznym, „Wyzwania i możliwości rozwoju obszarów wiejskich”, moderowanym przez dr. Tomasa Retingera, poruszono, między innymi, kwestie wykluczenia społecznego ludności wiejskiej w Wielkopolsce, czynników determinujących oraz konsekwencji migracyjnych na rynku pracy kobiet na przykładzie Ukrainy, innowacyjnych i tradycyjnych wzorców rozwoju obszarów wiejskich na górzystych terenach obszaru śródziemnomorskiego oraz regionalnych specjalizacji w rolnictwie i konkurencyjności w krajach Europy Wschodniej. Drugi blok, „Rolnictwo ekologiczne oraz rozwój zrównoważony”, moderował dr Daniel Muller. W ramach tego bloku omówiono kwestie nowych wyzwań dla rolnictwa ekologicznego w Rumunii, kondycji i sprzedaży produktów ekologicznych w Wielkopolsce, możliwości instytucjonalnych dla rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz agroekologii jako elementu warunkującego możliwości zrównoważonego rozwoju lokalnego. W bloku trzecim, moderowanym przez dr. Csaba Forgacs, problematyka dotyczyła rynku żywności, marketingu i zachowań konsumenckich. W szczególności prelegenci przedstawili: jak zmienia się podejście konsumentów w stosunku do jakości produktów w zależności od kraju pochodzenia, sytuację ukraińskiego rynku wina – jego dynamikę i perspektywy, wyzwania dla lokalnych marek na rynku rolno-spożywczym w Austrii oraz zapotrzebowanie producentów artykułów żywnościowych na zbiorowe akcje marketingowe. W kolejnej grupie omawiano problem wielofunkcyjności rolnictwa. W moderowanej przez dr Kathrin Happe grupie zostały poruszone kwestie roli wielofunkcyjnego rozwoju w gospodarce żywnościowej na terenach wiejskich Bułgarii, odpowiedzialności społecznej za środowisko, metodologii badań w rolnictwie wielofunkcyjnym oraz przestrzennego wsparcia rolnictwa zintegrowanego. Grupa piąta była moderowana przez dr. Vladislava Valentinova. Ogólna tematyka tej sesji była związana z rozwojem usług okołorolniczych współpracy na obszarach wiejskich. Zaprezentowało się w niej trzech prelegentów, którzy omówili problematykę jakości rolniczych centrów usługowych, wdrażania i wykonywalności strategii rozwoju mleczarstwa w Ułan Bator oraz znaczenia społecznego tworzenia sieci programu LEADER w Rumunii. W panelu szóstym, prowadzonym przez dr Gertrud Buchenrieder, odbyła się dyskusja na temat współpracy w łańcuchu żywnościowym na Ukrainie, głównych czynników wpływających na rynek mięsa wieprzowego na Słowacji, w Czechach i Danii oraz funkcjonowania dużych producentów trzody chlewnej na Węgrzech.

W drugim dniu odbyły się spotkania kolejnych czterech grup dyskusyjnych. W pierwszej z nich, moderowanej przez dr. Dietera Kirschke, omawiano problemy integracyjne

na rynku międzynarodowym. Podczas obrad poruszono problemy integracji węgierskiego rynku zbóż z rynkiem 15 krajów UE, metodologii obliczania dochodów w przedsiębiorczości rolnej oraz wcześniejszych emerytur na obszarach wiejskich Polski jako instrumentów zmian strukturalnych. W ramach kolejnego bloku tematycznego, „Perspektywy rozwojowe sektora rolnego w krajach Europy Środkowo-Wschodniej”, moderowanego przez dr. Martina Odeninga, omawiano zagadnienia związane z: możliwościami zaangażowania się Ukrainy w Europejski System Ubezpieczeń Rolnych, warunkami integracji wielkoobszarowych gospodarstw rolnych na Ukrainie z rynkiem międzynarodowym, wykorzystaniem logistyki do zwiększenia wartości dodanej lotewskiego sektora nabiałowego oraz wpływem czynników stabilizacyjnych na rolnictwo na Ukrainie. Kolejny panel dyskusyjny obejmował zagadnienia związane z zarządzaniem i wykorzystaniem bogactw naturalnych. W prowadzonej przez dr. Inse Theesfeld grupie poruszono zagadnienia związane z: analizą bioróżnorodności w węgierskim parku narodowym Kiskunsag, ramami analitycznymi degradacji gleby na terenach Ukrainy, hierarchicznym modelowaniem sieci i kryteriami analizy rolnośrodowiskowej w Polsce oraz ekologicznymi zalewami wód w Armenii. Ostatni blok tematyczny poprowadził dr. Tommy Dalgaard. Poruszono w nim kwestie strategii i zarządzania w regionach, w tym w szczególności omówiono skażenie gruntów rolnych przez metale ciężkie w wyniku produkowanej energii w Campine, oddziaływanie gazów cieplarnianych na środowisko oraz wpływ czynników socjo-ekonomicznych na ocenę strategii rozwoju obszarów wiejskich.

Prace w grupach w każdym dniu obrad poprzedzały sesje plenarne, na których zaprezentowano pięć referatów. Po otwarciu konferencji przez współorganizatorów oraz wprowadzeniu do dyskusji Franziska Schaff z IAMO, jako pierwszy zaprezentował swoje rozważania dr. Tomas Retinger z IPTS/JRC (Institute of Prospective Technological Studies of the Joint Research Centre) w Sewilli (Hiszpania), który wygłosił referat na temat „Obszary wiejskie: wyzwania związane z rozwojem, wskaźniki i typologia, modelowanie i relacje w stosunku do obszarów miejskich”. Oprócz niego w tym samym dniu referat pt. „Wielofunkcyjność rolnictwa w koncepcji i strukturach zarządzania” wygłosił dr. Guido van Huylenbroeck z Uniwersytetu w Gent (Belgia). Drugi dzień rozpoczął się od rozważań dr. Dietera Kirschke z Uniwersytetu Humboldta w Berlinie na temat „Członkostwa w UE i przemian w rolnictwie”. Następnie wystąpił dr. Tommy Dalgaard z Uniwersytetu w Aarhus (Dania), który przedstawił wzajemne oddziaływanie rolnictwa, przyrody i gospodarki na pejzaż agroekologii. Jako ostatni wśród ekspertów zaprezentował się dr. Vladislav Valentinov z IAMO, który omówił rolę organizacji trzeciego sektora w rozwoju obszarów wiejskich. Koncepcja przebiegu wykładów umożliwiała zadawanie pytań i dyskusje, jednak zasadnicza część wymiany poglądów miała miejsce podczas prac w grupach, a wnioski z nich płynące moderatorzy mogli przedstawić na zakończenie spotkania plenarnego.

Konferencja została zamknięta przez Volkera Hoffmanna z ATSAF, który jednocześnie podsumował kluczowe wnioski płynące z warsztatów. Uczestnicy zostali zaproszeni na kolejną konferencję z cyklu Zielone Dni w 2010 roku. Podczas dwóch dni obrad w pracach naukowych wzięło udział ponad 130 osób z różnych miejsc świata a 58 prelegentów miało okazję do prezentacji podczas spotkań w grupach i sesji posterowej. Polskę reprezentowali, między innymi, młodzi naukowcy z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu oraz Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z Warszawy. Warto podkreślić, że pozytywnie zrecenzowane referaty zostały opublikowane w monografii oraz na stronach internetowych organizatorów.